

Список використаних джерел:

1. Кирилов Ю. Є. Методологічні орієнтири розвитку аграрного сектора України в умовах глобалізації. Економіка АПК. 2012. № 11. 107 с.
2. Мірзоева Т.В. Щодо необхідності оптимізації структури сівозмін в умовах сучасних загроз і викликів. Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Частина 2. (Україна, Київ, 7–8 липня 2022 р.). К. ДІА. 2022. 186 с.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Пасхавер Б.Й. Сценарії розвитку агросфери. Економіка України. 2011. № 11. 144 с.

Морозова Г.С. канд. екон. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет, Україна

Інноваційний розвиток аграрного сектору: концепція, напрями та оцінка ефективності

Порівнюючи можливі шляхи розвитку підприємства в цілому, та аграрного сектору зокрема, слід відмітити, що екстенсивний шлях розвитку (який базується на збільшенні обсягів виробництва, шляхом кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, насамперед факторів виробництва при незмінному рівні технічної основи виробництва) практично вичерпав себе. На його зміну прийшов інноваційний розвиток, який є логічним продовженням інтенсивного, що, в свою чергу, представляє собою процес суспільного виробництва, що базується на застосуванні ефективних засобів виробництва, предметів праці, кваліфікованої робочої сили, передових форм і методів організації праці, зростаючої інформованості у відповідності з найновішими досягненнями науково-технічного прогресу.

Тож, основною концепцією при екстенсивному розвитку є збільшення обсягів виробництва, при інтенсивному – зниження питомих витрат, а при інноваційному – збільшення доходів на основі зниження витрат.

Серед напрямів інноваційного розвитку, які підприємства аграрного сектору найчастіше впроваджують, можна виділити: використання удосконалених технологій вирощування сільськогосподарських культур, що призводить до зниження їх собівартості й підвищення конкурентоспроможності; вирощування нових сортів сільськогосподарських культур; вдосконалення виробничих (системи удобрення, хімізації, збирання тощо) та управлінських (в т.ч. маркетингових) процесів; організація процесу переробки продукції власного виробництва на інноваційній основі; заходи щодо збереження та відновлення якості ґрунту, як використання науково обґрунтованої сівозміни; організація системи оплати праці; організація системи зберігання та реалізації продукції рослинництва; покращення умов і підвищення безпеки праці тощо.

Наукові погляди більшості авторів щодо критеріїв оцінки інноваційної діяльності ґрунтуються на визначенні ефективності шляхом співставлення ефекту (результату) використання інновацій та понесених витрат на інноваційний процес, виробництво інноваційної продукції. Тобто отримання додаткових доходів, які підприємство може залучати у інші сфери діяльності для свого розвитку. На сьогоднішній день існує певна система показників оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства, до основних з яких віднесено:

– показники виробничої ефективності науково-технічних заходів: темп приросту ефективності виробництва конкретних видів продукції (робіт) від використання науково-технічних заходів; відносна економія собівартості продукції в результаті запровадження науково-технічних заходів;

– показники фінансової ефективності науково-технічних заходів: приріст прибутку в результаті реалізації науково-технічних заходів; приріст доданої вартості, включаючи амортизацію, в результаті реалізації науково-технічних заходів; приріст доходу за рахунок реалізації науково-технічних заходів;

– показники інвестиційної ефективності науково-технічних заходів: ці показники характеризують кількість впроваджених науково-технічних засобів, зростання питомої ваги прогресивних технологічних процесів та нових інформаційних технологій, підвищення коефіцієнта автоматизації та організаційного рівня виробництва і праці, кількість патентів або авторських свідоцтв, підвищення конкурентоспроможності підприємства, товарів (послуг) на ринку;

– показники соціальної ефективності науково-технічних заходів, яка полягає у створенні більш сприятливих умов для життєдіяльності суспільства в цілому та оцінюється через показники якості життя населення. На рівні підприємства соціальний ефект оцінюється через: покращення умов праці працівників; приріст доходів персоналу;

– показники екологічної ефективності науково-технічних заходів, яка полягає в зменшенні екодеструктивного впливу на довкілля та поліпшенні якості навколишнього середовища [1].

Досліджуючи показники інноваційного розвитку, слід також відмітити, що існують прямі чи основні показники інноваційності розвитку та непрямі чи опосередковані. Якщо говорити про першу групу показників, то до них відносяться приріст валової продукції, чистого доходу, прибутку, зниження собівартості, що може бути забезпечено в результаті запровадження тієї чи іншої інновації. Як правило, ці показники використовуються перш за все в науково-дослідній діяльності. Коли на дослідному полі закладають певні досліди, то це буде ділянка з потенційними інноваціями. І тоді чітко можна визначити і приріст урожайності, і приріст чистого доходу чи прибутку.

Але на практиці в межах одного підприємства це дуже важко зробити. І тому на рівні підприємств більш часто використовують саме непрямі опосередковані (додаткові) показники інноваційності розвитку, до яких

відносять тенденції зміни валової продукції, чистого доходу, прибутку (при умові, що прибуток буде зростати більш швидкими темпами, ніж темп інфляції), собівартості (при умові, що собівартість якщо і буде зростати, то меншими темпами, ніж в середньому по сукупності господарств) тощо.

Таким чином, на основі узагальнення теоретичних основ інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та сутності його організаційно-економічного забезпечення визначено, що стале економічне зростання сфери аграрного виробництва неможливе без впровадження агроінновацій. Тому розвиток аграрної галузі повинен забезпечуватися шляхом інноваційно-інвестиційного зміцнення матеріально-технічної бази аграрного сектору, впровадження екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій.

Список використаних джерел:

1. Циліорик Г.І. Інноваційна діяльність в умовах економічної конкуренції /Г.І. Циліорик// Облік і фінанси АПК: освітній портал. 2021. С. 234-240.

**Нікітіна К.С., здобувач вищої освіти ступеня магістр*
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна**

Глобальні передумови формування «зеленої логістики»

Діяльність екологічної логістики включає вимірювання впливу на навколишнє середовище різних стратегій розподілу, зменшення споживання енергії в логістичній діяльності, зменшення кількості відходів та управління їх переробкою [1]. З точки зору сталого розвитку, зелена логістика може бути визначена як «виробництво та розповсюдження товарів у стійкий спосіб, враховуючи екологічні та соціальні фактори». Це широке визначення екологічної логістики відповідає визначенню сталого розвитку WCED (1987) і визначенням корпоративної відповідальності. Три стовпи сталого розвитку можна застосувати до зеленої логістики – суспільство, економіка, навколишнє середовище. Зараз проблема довкілля стала проблемою. Це розглядається як фактор вартості. Деякі компанії вже врахували зовнішні витрати на логістику, пов'язані, зокрема, з екологічними проблемами, такими як зміна клімату, забруднення та шум. Таким чином, екологічна логістика визначається як зусилля з вивчення способів зменшення цих зовнішніх ефектів і досягнення більш сталого балансу між екологічними, економічними та соціальними цілями. Таким чином, усі зусилля в сфері «зеленої» логістики зосереджені на сприянні та забезпеченні стійкості.

За останні 40 років «Зелена логістика» представила багато природних маршрутів, найбільш помітні такі:

- зниження транспортних витрат,
- міська логістика,

* Науковий керівник – В.В. Резніков, доктор з держ. управл., канд. екон. наук, доцент